

УДК 378.147: 005.336.2-025.12

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.74.35>

Чупахіна С. В., Круль Л. М.

ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ, МЕДІАОСВІТА ТА ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ПІДГОТОВКИ

Проаналізовано сучасні підходи до формування інформаційної компетентності майбутніх педагогів. Розглянуті пропонувані вченими трактування понять "медіаосвіта", "медіаграмотність" тощо та їх основні завдання в підготовці майбутніх педагогів до професійної діяльності.

Актуальним стає пошук психолого-педагогічних засад підвищення рівня інформатизації освітнього процесу, які інтегрують комп'ютерні та педагогічні технології й забезпечують формування інформаційної компетентності майбутніх педагогів. Водночас визначено, що означені технології стимулюють інтерес до пізнання, сприяють усвідомленню можливостей мультимедійних технологій для викладання й вивчення навчальних дисциплін, що забезпечують не лише освіту, а й розвиток учнів.

Мета статті передбачає аналіз теоретичних аспектів та обґрунтування концептуальних підходів до формування в майбутніх педагогів інформаційної компетентності, медіаграмотності та готовності до реалізації медіапрєктів у професійній діяльності.

Інформаційну компетентність визначено як складне інтегральне і системне особистісне утворення, яке гармонійно поєднує сукупність загальнолюдських та гуманістичних уявлень, ідей, знань ціннісних орієнтацій, емоційного досвіду, стильовий і світоглядний рівень освіти, універсальних способів пізнання, алгоритмів поведінки й способів комунікації, зорієнтованих на розвиток, самовдосконалення в історично і технологічно зумовленому інформаційному суспільстві.

Доведено, що уміння використовувати інформаційні, телекомунікаційні та комп'ютерні технології для вирішення професійних завдань стає обов'язковою складовою частиною інформаційної компетентності сучасного педагога. Не менш важливим завданням підготовки визначено також формування медіакультури педагогів як здатності сприймати і оцінювати медіатексти, бути медіатором, засвоювати нові знання у сфері засобів масової комунікації.

Ключові слова: інформаційна компетентність, інформатизація освітнього процесу, медіаосвіта, медіаграмотність, проєктна діяльність, мультимедійний проєкт, підготовка майбутніх педагогів.

В умовах інформатизації суспільства та підвищення якості вищої освіти необхідність підготовки педагогів у сфері інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і медіакультури зумовлена зростанням вимог до професійної компетентності та особистісного досвіду творчого застосування інформаційних технологій у практичній діяльності. Здебільшого сучасні педагоги сформувалися в певній системі мислення з чітко організованою інформацією, яку отримують через стандартизовані освітні програми, рекомендовані підручники, книги та наукові видання. Однак сучасне покоління потрапляє в умови, коли знання, яких набувають під час навчання, перебиваються потоком інформації, що надходить із засобів масової комунікації. Вся ця інформація не має структурно-змістовної логічного зв'язку, подається мозаїчно й еkleктично, не відповідає традиційній освіті і є якісно іншим типом зорового й слухового сприймання [7].

Традиційна вербальна форма педагогічної взаємодії суб'єктивно оцінюється здобувачами освіти як неприваблива, що призводить до зниження результативності навчання загалом.

Актуальним стає пошук психолого-педагогічних засад підвищення рівня інформатизації освітнього процесу, які інтегрують комп'ютерні та педагогічні технології й забезпечують формування інформаційної компетентності майбутніх педагогів. Водночас стимулюють їхній інтерес до пізнання дидактичних аспектів ІКТ, сприяють усвідомленню можливостей мультимедійних технологій для викладання навчальних дисциплін, що забезпечують не лише навчання, а й розвиток учнів.

Мета дослідження – проаналізувати теоретичні аспекти та обґрунтувати концептуальні підходи до формування в майбутніх педагогів інформаційної компетентності, медіаграмотності та готовності до реалізації медіапрєктів у професійній діяльності.

Результати досліджень вітчизняних і зарубіжних учених (водночас в межах міжнародних програм) засвідчують, що впровадженню мультимедіа здебільшого перешкоджає відсутність комплексного підходу та систематизації програмно-методичних навчальних засобів. Навчальні програмні продукти розробляються здебільшого з окремих тем дисципліни без забезпечення програмної підтримки курсу загалом.

Проблема використання мультимедійних дидактичних засобів в освітньому процесі початкової, середньої і вищої школи України – відносно нова для вітчизняної психолого-педагогічної науки. Підґрунтям дослідження мультимедіа з урахуванням його можливостей у процесі формування фахових компетентностей стали наукові пошуки вчених А. Андрєєва, В. Безпалько, В. Бикова, Д. Богданова, І. Булах, Р. Гуревича, А. Гуржій, І. Захарова, М. Жалдака, М. Кастельса, М. Кадемії, В. Ключко, А. Коломієць, В. Кухаренко, І. Мархель, Ж. Меншикова, Н. Морзе, Є. Мухелашвілі, Є. Полата, І. Роберта, П. Сердюка, С. Сисоєва, О. Співаковського, О. Спіріна, Ю. Триус, А. Хуторського, Ю. Шрейдера, Б. Шуневич, Дж. Синклера, К. Холла та інших. Низку зарубіжних досліджень зосереджено на можливостях мультимедіа в освітньому процесі ЗВО (Дж. Брунсер, Дж. Булл, Д. Вуд, Р. Гагпс, Н. Гарднер, Г. Дейвіс, Д. Джонассен, К. Джоупс, К. Кандлін, М. Ксннінг, Д. Кларк, Дж. Керрол, Р. Ласт, Д. Лаурштлард, М. Леві, Дж. Ліч, Д. Ниоман, М. Пешшігтон, Б. Робінсон, П. Скрімшоу, С. Фортескіо, Д. Хардісті, Дж. Хігінс, С. Вінд).

Здебільшого зарубіжні проєкти та вітчизняні дослідження щодо впровадження мультимедіа доводять високий освітній потенціал нового дидактичного засобу, однак зосереджують увагу на відсутності теоретично обґрунтованої організації навчального процесу із застосуванням мультимедіа, що ускладнює практичну реалізацію його можливостей. Педагоги не мають належного уявлення про сутність, структуру та функції мультимедіа в навчальному процесі закладу освіти.

Усе це пов'язано зі складністю та недостатньою розробкою в теорії поняття “мультимедіа” як дидактичного засобу, що ускладнює практичну реалізацію його можливостей.

Водночас вміння використовувати інформаційні, телекомунікаційні та комп'ютерні технології для вирішення професійних завдань стає обов'язковою складовою частиною інформаційної компетентності сучасного педагога. Не менш важливим завданням є формування медіакультури педагогів як здатності сприймати, і оцінювати медіатексти, бути медіаторним, засвоювати нові знання у сфері засобів масової комунікації.

Найбільш перспективним, на нашу думку, є підхід учених, який визначає інформаційну компетентність як один із основних пріоритетів загальної освіти, а комунікаційну компетентність – як один із видів інформаційної компетентності [9]. Інформаційна компетентність розглядається як нова грамотність, до якої включено “вміння активно, самостійно аналізувати інформацію, приймати принципово нові рішення в непередбачуваних ситуаціях з використанням технологічних засобів”, а також “технічні навички комп'ютерної грамотності, оперування уявними інформаційними об'єктами і моделями” [6]. Пропоноване визначення можна розглядати з урахуванням можливостей сучасних мультимедіа технологій, які розширюють межі інформаційних каналів й відтак вміння, що формують сучасне розуміння інформаційної компетентності.

Інформаційну компетентність будемо визначати як складне інтегральне й системне особистісне утворення, яке гармонійно поєднує сукупність загальнолюдських та гуманістичних уявлень, ідей, знань (когнітивний компонент), ціннісних орієнтацій, емоційного досвіду (мотиваційно-ціннісний компонент), стильовий і світоглядний рівень (індивідуально-творчий компонент), універсальних способів пізнання, алгоритмів поведінки й способів комунікації (операційно-діяльнісний компонент), зорієнтованих на розвиток, самовдосконалення в історично і технологічно зумовленому інформаційному суспільстві [10].

З урахуванням означеного визначення уточнимо процесуальний аспект завдання підготовки майбутніх педагогів щодо сучасних ІКТ: для формування інформаційної компетентності необхідно вибудувати передумови задля можливості розвитку готовності до діяльності та проєктно-конструктивного компонентів, а також і когнітивного компонента, який забезпечить становлення мотиваційно-ціннісного ставлення до інформації й індивідуально-творчого самовдосконалення особистості в інформаційній діяльності в конкретній предметній області.

Наявність цілісної інформаційної картини світу у людини та власних ціннісних установок сприяє інформаційній творчості, внаслідок якої виникає інформаційно об'єктивне нове, що стає вищим проявом інформаційної компетентності особистості. Означеного рівня компетентності неможливо досягти без володіння невербальними візуально-образними способами комунікації й іншими компонентами медіаграмотності (медіаосвіти).

У матеріалах ЮНЕСКО пропонується таке визначення медіаосвіти: “Навчання теорії й практичних умінь для оволодіння сучасними засобами масової комунікації, які розглядаються як частина специфічної і автономної області знань у педагогічній теорії і практиці”. Водночас більшість експертів не розмежовують терміни “міаграмотність” (media literacy) та “медіаосвіта” (media education) [6].

У дослідженнях знаходимо: “Медіаосвіта (англ. Media education від лат. Media-засоби) – напрям в педагогіці, який передбачає вивчення закономірностей масової комунікації (преси, ТБ, радіо, кіно, відео та ін.)”. Визначено й основні завдання медіаосвіти (рис. 1) [2; 4].

Тотожним є також запропоноване вченими визначення завдань медіаосвіти, однак з доповненням “... за допомогою технічних засобів і сучасних інформаційних технологій”, що вважаємо важливим. Водночас вченими визначено й важливі вміння здобувача в процесі медіаосвіти (рис. 2) [1].

Мету й завдання медіаосвіти визначено як розуміння адресної спрямованості й завдання інформування; вміння продукувати власну думку до прихованого змісту; знаходити необхідну інформацію в різних

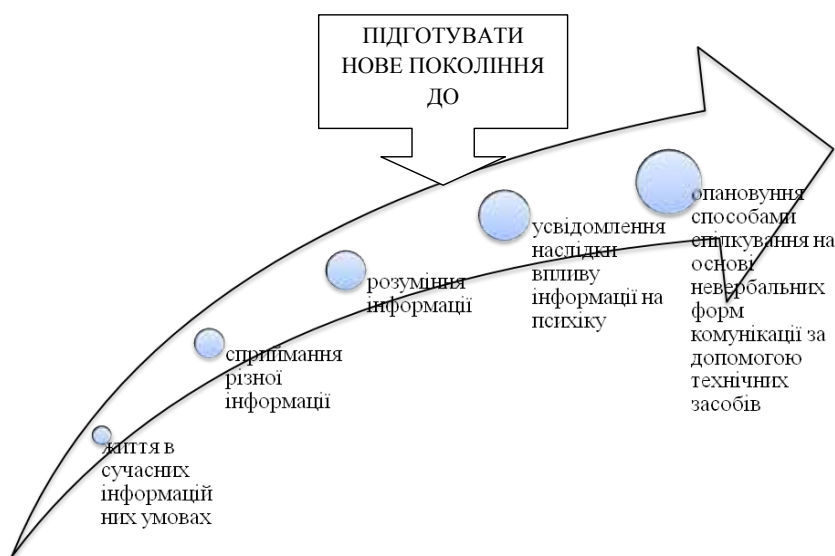

Рис. 1. Основні завдання медіаосвіти в сучасному інформаційному просторі

джерелах, систематизувати її за визначеними ознаками; перетворювати візуальну інформацію у вербальну знакову систему й навпаки; трансформувати інформацію, видозмінювати її обсяг, форму, знакову систему, носій тощо, з урахуванням мети комунікативної взаємодії й особливостей аудиторії, для якої її призначено; аргументувати власні висловлювання, знаходити помилки в пропонованій інформації та вносити пропозиції щодо їх виправлення; сприймати альтернативні погляди і висловлювати обґрунтовані аргументи «за» і «проти» кожної з них; встановлювати асоціативні і практично доцільні зв'язки між інформаційними повідомленнями; виокремлювати головне в інформаційному повідомленні, відокремлювати його від «шуму» тощо [4].

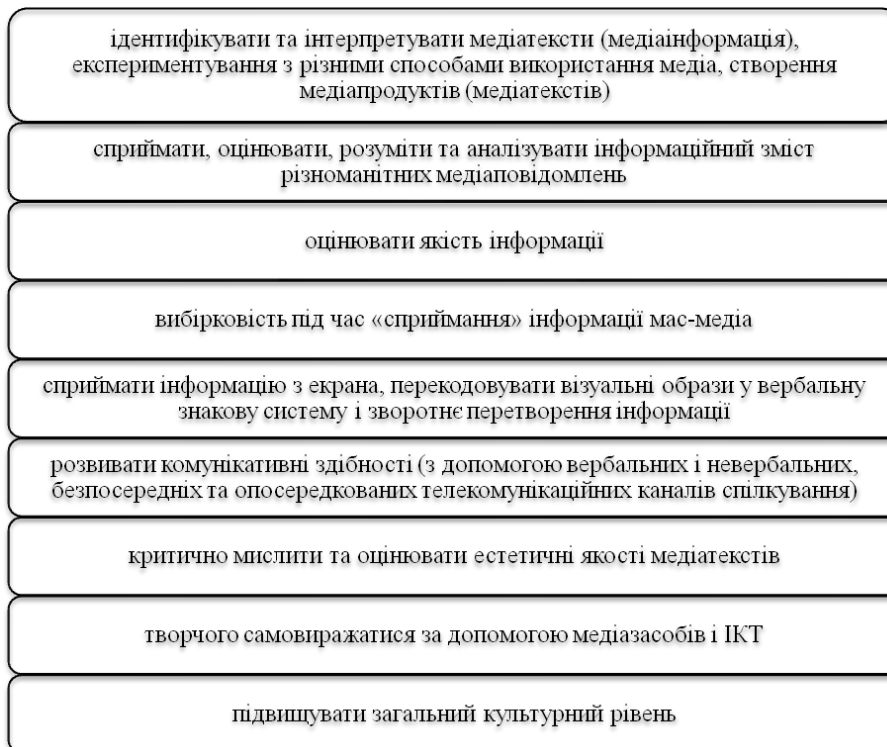

Рис. 2. Вміння здобувача у процесі медіаосвіти та підготовка до життя в демократичному суспільстві

Вищеозначені завдання медіаосвіти, на нашу думку, можна відносити й до завдань формування інформаційної компетентності майбутніх педагогів.

З урахуванням прагматичного застосування означених технологій зацентровано увагу на необхідності оволодіння практичними навичками створення власних медіатекстів, скажімо, відеозйомки, відеомонтаж з допомогою комп'ютерної техніки, вміння фотографувати, сканувати зображення, змінювати з допомогою різних додатків імпортовані зображення, готувати слайд-презентації, розмішувати матеріали в Інтернет, використовувати ефекти анімації тощо. Педагогічна мета пропонованого підходу полягає в розвитку креативних здібностей особистості у практико-орієнтованій навчальній діяльності, в оволодінні на практиці теоретичних поняттями, такими, як «кадр», «ракурс», «відеоряд», «композиція» тощо.

Усе це визначає перехід від гностичної парадигми до діяльнісної, в межах якої основною метою стає формування здатності до активного використання на практиці, водночас до творчої праці. Адже у своїй професійній компетентності для педагога важливо не демонструвати знання в їх теоретичному вигляді, а проявляти здатність застосовувати їх у конкретних практичних ситуаціях [3]. Відтак необхідним стає також включення проектної діяльності у процес підготовки майбутніх педагогів.

Водночас недостатньо вивчено можливості використання методу проектів у підготовці майбутніх педагогів, який впродовж останніх років отримав високу оцінку зарубіжних і вітчизняних вчених (В. Будак, Дж. Дьюї, В. Кіпатрік, Е. Торндайк, О. Пехота, Є. Полат, А. Старева) як частково-пошуковий і практико-орієнтований метод.

Проект в широкому розумінні – попереднє усвідомлення передбачуваного (можливого) об'єкта чи процесу, що відображає концептуальну ідею задуманого [8]. Під проектом також розуміють певну сукупність заходів, об'єднаних однією програмою чи організаційною формою цілеспрямованої діяльності. Означені проекти здебільшого зустрічаються в мережі Інтернет. Інше визначення проекту – цілеспрямована діяльність зі створення (вироблення, планування, конструювання) певної системи, об'єкта, моделі, продукту чи послуги [11].

Проектування як діяльність визначено як процес створення прототипу, прообразу передбачуваного (можливого) об'єкта чи процесу [3].

Похідним терміном “проектна діяльність” у започаткованому дослідженні будемо послуговуватись для позначення креативної роботи педагогів зі створення прототипів електронних навчальних матеріалів, придатних для використання в предметних освітніх областях.

На думку вчених, метод проектів завжди зорієнтований на самостійну діяльність здобувачів – індивідуальну, парну, групову, яку виконують впродовж певного періоду часу [5]. Пропонований метод органічно поєднується з груповими (collaborative or cooperative learning) методами та передбачає вирішення певної проблеми з використанням сукупності різноманітних методів, засобів навчання, й необхідність інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, техніки, технології, творчих областей в практичну діяльність.

Визначено й структурні елементи проектної технології (рис. 3) [8].

Впровадження методу проектів як дослідницького методу у практику призводить до зміни функції педагога, з носія (інформатора) готових знань він перетворюється в координатора пізнавальної діяльності учнів.

Водночас у започаткованому дослідженні вагомості набуває термін “мультимедійний проект” для позначення процесу чи результату проектної діяльності здобувача, матеріалізованого в сукупності медіатекстів, тобто мультимедійних засобів різної форми й рівнів складності, підготовлених та призначених для використання в освітньому процесі [12].

Отож під мультимедійним проектом будемо розумітися процес цілеспрямованої діяльності майбутнього педагога з вивчення та використання мультимедійних технологій в освіті, який виконується у відповідності до дидактично обґрунтованого регламенту й методичних вказівок в певному проблемному полі (темі) освітніх компонентів, які вивчаються.

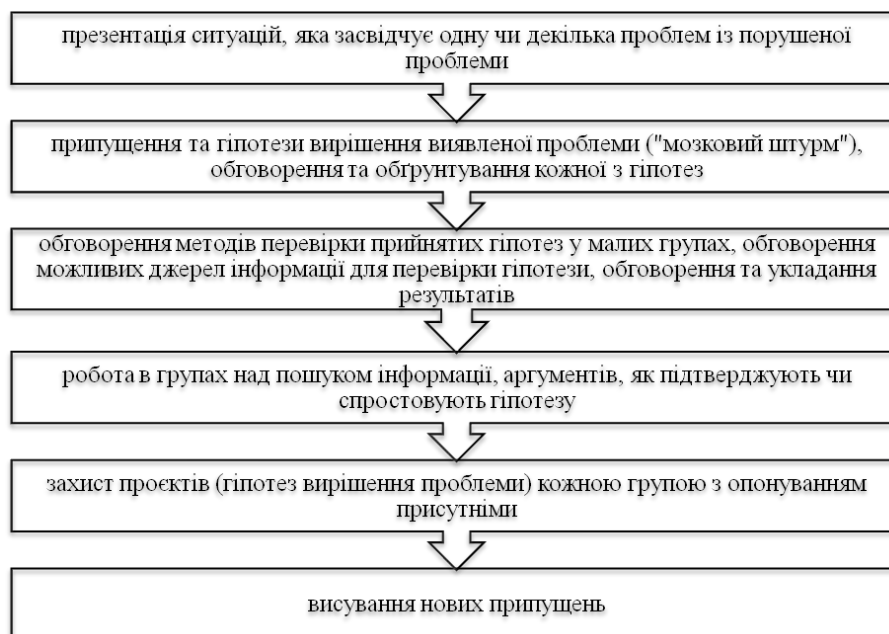

Рис. 3. Структурні елементи проектної технології

Слід зауважити, що мультимедійні проекти спрямовано на засвоєння способів конструкторської та інформаційної діяльності майбутніх педагогів.

Використання комп’ютерних технологій в освіті вносить у розвиток особистості як педагога та і учня певні зміни, які належать до пізнавальних і емоційно-мотиваційних процесів, вони впливають на характер людини, водночас посилюють пізнавальну мотивацію здобувачів і користувачів до використання ІКТ.

Використання засобів ІКТ та мультимедіа в освіті збільшує частку самостійної навчальної діяльності та активізує здобувача. Водночас мультимедійний проект у підготовці майбутніх педагогів передбачає вирішення одного, об’ємного, логічно завершеного завдання впродовж декількох практичних занять чи навіть семестру.

Висновки. Можемо стверджувати, що потік інформації в такій мірі сприяє досягненню освітніх завдань, в якій здобувачі будуть навчені критичного сприймати інформацію та її використовувати у процесі самостійного засвоєння знань і в якій мірі засоби та методи медіакультури будуть використані в освітньому процесі.

Отож перед вищою освітою постає завдання підготувати педагогів до використання інтерактивних мультимедійних технологій у своїй професійній діяльності, організувати їхню проектну діяльність, спрямовану на створення власних мультимедійних навчальних засобів, і практичне засвоєння проектної організації освітнього процесу.

Використана література:

1. Визинг Ламберт. Шесть ответов на вопрос «что такое медиафилософия?» / перевод с нем. Дарьи Колесниковой. Антология медиафилософии. Санкт-Петербург : Издательство РХГА, 2013. С. 219–225.
2. Вчимося бути медіаграмотними / за заг. ред. М. Масютіної. Бердянськ : Колібри ; Запоріжжя : Дике поле, 2016. 200 с.
3. Забродська Л. М. Інформаційно-методичне забезпечення проектно-технологічної діяльності вчителя: науково-методичний посібник. / Л. М. Забродська, О. В. Онопрієнко, Л. Л. Хору́жа, А. Д. Цимбалару. Харків : Вид. група «Основа», 2007. С. 3–117.
4. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL : <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/16501/2016-04-27-kontsepsiya-vprovadzheniya-mediaosviti-v-ukraini-nova-redaktsiya/> (дата звернення: 10.08.2020).
5. Кривонос О. М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчанні : навч. посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 182 с.
6. Лау Х. Руководство по информационной грамотности для образования на протяжении всей жизни: Guidelines on Information Literacy for Lifelong Learning / науч. ред. и пер. А. Федоров. Москва : Изд-во МОО ВПП ЮНЕСКО «Информация для всех», 2006. 45 с.
7. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації / пер. з англ. О. Возна, Г. Сташків. Львів : Літопис, 2010. 538 с.
8. Молчанова В. В. Метод проектів у професійно-педагогічній підготовці учителів початкової школи: теоретичне обґрунтування етапів та різновидів. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. № 3(43), 2017 р. С. 430–434.
9. Пехота О. М., Будак В. Д., Старєва А. М. та ін. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій : навч. посіб. / за ред. І.А. Зязюна, О.М. Пехоти. Київ : Видавництво А.С.К., 2003. 240 с.
10. Синиця М. О. Використання мультимедійних технологій у навчальному процесі ЗВО як засіб формування педагогічних знань. *Професійна педагогічна освіта: становлення і розвиток педагогічного знання*: монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 418–438.
11. Чупахіна С. В. Технологія проектів в підготовці майбутніх педагогів до інформаційної взаємодії в інклюзивному освітньому середовищі. Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення: *матеріали I Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції* (м. Київ, 2020). / уклад.: О. Ю. Дикий, Г.А. Коломосьць, А.А. Ребрина. Луцьк: СНУ ім. Лесі Українки, 2020. С. 91–94.
12. Шейбе С., Рогоу Ф. Медіаграмотність: критичне мислення у мультимедійному світі / перекл. з англ. С. Дьома ; за заг. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. Київ : Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2017. 319 с.

References:

1. Vyzyinh Lambert. (2013) Shest otvetov na vopros «что такое medyaфyлософия?» [Six answers to the question "what is media philosophy?"] / perevod s nem. Dary Kolesnykovoi. Antolohiya medyaфyлософyy. Sankt-Peterburh: Yzdatelstvo RKhHA, S. 219–225. [in Russian]
2. Vchymosia buty mediahramotnymy [Learning to be media literate] / za zah. red. M. Masiutinoi. (2016) Berdiansk : Kolibri ; Zaporizhzhia : Dyke pole. 200 s. [in Ukrainian]
3. Zabrodska L. M. (2007) Informatsiino-metodychne zabezpechennia proektno-tekhnolohichnoi diialnosti vchytelia: nauko-vo-metodychnyi posibnyk. [Information and methodical support of design and technological activity of the teacher: scientific and methodical manual] / L. M. Zabrodska, O. V. Onopriienko, L. L. Khoruzha, A. D. Tsymbalaru. Kharkiv: Vyd. hrupa «Osnova». S. 3–117. [in Ukrainian]
4. Kontsepsiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini (nova redaktsiia). [The concept of introducing media education in Ukraine (new edition)] URL: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/16501/2016-04-27-kontsepsiya-vprovadzheniya-mediaosviti-v-ukraini-nova-redaktsiya/> (data zvernennia: 10.08.2020) [in Ukrainian]
5. Kryvonos O. M. (2013) Vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii v navchanni : navch. Posibnyk. [The use of information and communication technologies in education: manual]. Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. I. Franka. 182 s. [in Ukrainian]
6. Lau Kh. (2006) Rukovodstvo po ynformatsyonnoi hramotnosti dlia obrazovanyia na protiazhenyuy vsei zhyzny: Guidelines on Information Literacy for Lifelong Learning / nauch. red. y per. A. Fedorov. Moskva: Yzd-vo MOO VPP YuNESKO «Ynformatsiia dlia vsek». 45 s. [in Russia]
7. Mak-Kveil D. (2010) Teoriia masovoi komunikatsii. [Theory of mass communication]. / per. z anhl. O. Vozna, H. Stashkiv. Lviv : Litopys. 538 s. [in Ukrainian]
8. Molchanova V. V. (2017) Metod proektiv u profesiino-pedahohichnii pidhotovtsi uchyteliv pochatkovoii shkoly: teoretychne obhruntuvannia etapiv ta riznovydiv. [Method of projects in professional and pedagogical training of primary school teachers: theoretical substantiation of stages and varieties]. Naukovyi zhurnal «Molodyi vchenyi». № 3 (43). S.430–434. [in Ukrainian]
9. Piekhota O. M., Budak V. D., Starieva A. M. ta in. (2003) Pidhotovka maibutnoho vchytelia do vprovadzhennia pedahohichnykh tekhnolohii : navch. posib. [Preparing a future teacher for the introduction of pedagogical technologies: manual]. / za red. I.A. Ziazuina, O.M. Piekhoty. Kyiv : Vydavnytstvo A.S.K. 240 s. [in Ukrainian]
10. Synytsia M. O. (2014) Vykorystannia multymediinykh tekhnolohii u navchalnomu protsesi ZVO yak zasib formuvannia pedahohichnykh znan. [The use of multimedia technologies in the educational process of free economic education as a means of forming pedagogical knowledge]. Profesiina pedahohichna osvita: stanovlennia i rozvytok pedahohichnoho znannia : monohrafiia. Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. I. Franka. S. 418–438. [in Ukrainian]
11. Chupakhina S. V. (2020) Tekhnolohiia proiektiv v pidhotovtsi maibutnikh pedahohiv do informatsiinoi vziaiemodii v inkluzynomu osvithnomu sere dovys hchi. [Project technology in the preparation of future teachers for information interaction in an inclusive educational environment]. Shliakhy udoskonalennia profesiinykh kompetentnostei fakhivtsiv v umovakh sohodennia: materialy I Mizhnarodnoi nauko-vo-praktychnoi Internet-konferentsii (m. Kyiv, 2020). / uklad.: O. Yu. Dykyi, H.A. Kolomoiets, A.A. Rebrina. Luts'k: SNU im. Lesi Ukrainky. S. 91–94. [in Ukrainian]
12. Sheibe S., Rohou F. (2017) Mediahramotnist: krytychne myslennia u multymediinomu sviti. [Media literacy: critical thinking in the multimedia world]. / perekl. z anhl. S. Doma ; za zah. red. V. F. Ivanova, O. V. Volosheniuk. Kyiv : Tsent' Vilnoi Presy, Akademiia Ukrainskoi Presy. 319 s. [in Ukrainian]

Chupakhina S. V., Krul L. M. Information competence, media education and project activities of future teachers: theoretical aspect of training

The article deals with modern approaches to information competence of future teachers. The interpretations of the following concepts as “media education”, “media literacy” and others are considered. The principal tasks for training future teachers for professional activity are suggested.

It is substantiated that the search for psychological and pedagogical frameworks to upgrade the level of informatization of the educational process, which integrate computer and pedagogical technologies and ensure the building information competence of future teachers. At the same time, it is determined that these technologies encourage interest for learning, help to comprehend all possibilities of multimedia technologies for teaching and studying disciplines. It provides both education and development of students.

The purpose of the article is to analyze the theoretical aspects and substantiate the conceptual approaches to building information competence of future teachers, media literacy and readiness to implement media projects in professional activities.

Information competence is defined as a complex of integrated and systematic personal education, which harmoniously combines a set of universal and humanistic ideas, values, emotional experience, ideological level of education, universal ways of learning, behavioral algorithms and methods of communication, self-communication as well as development in information society.

It is proved that the ability to use information, telecommunication and computer technologies to solve professional problems has become a mandatory component of information competence of a modern teacher. No less important task of training is also to build media culture of teachers that is considered as the ability to perceive and evaluate media texts, to be media creative, to acquire new knowledge in the field of mass media.

Key words: *information competence, informatization of educational process, media education, media literacy, project activity, multimedia project, future teachers' training.*

УДК 37.015.311

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.74.36>

Швець Т. Е.

СПІВВІДНОШЕННЯ ОСНОВНИХ ПОНЯТЬ ТЬЮТОРСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Метою статті є аналіз основних понять тьюторського процесу, а саме: “тьюторська система”, “тьюторство”, “тьюторська діяльність”, “тьюторський супровід”. Визначено їхню роль та місце в тьюторському процесі, а також подано власне бачення їх співвідношення, що дає змогу одночасно бачити і розуміти взаємозв'язок та змістовну й функціональну різницю між ними. На підставі вивчення наукових публікацій проаналізовано трактування дослідниками основних понять тьюторського процесу, а саме: “тьюторська система”, “тьюторство”, “тьюторська діяльність”, “тьюторський супровід”. Зроблено спробу виявити домінуючі позиції науковців щодо розуміння їх сутності, ролі та місця у тьюторському процесі, а також погляди на їх співвідношення. Запропоновано поєднати поняття “тьюторська система”, “тьюторство”, “тьюторська діяльність”, “тьюторський супровід” у певні пари, в яких, на думку автора, проявляється найбільш конкретний взаємозв'язок між ними і навіть певні кореляційні залежності. Такими парами є: тьюторська система і тьюторство, тьюторство і тьюторська діяльність, тьюторство і тьюторський супровід. Зазначено, що тьюторська система розуміється як більш широке і об'ємне поняття, а тьюторство є елементом цієї системи. Зроблено акцент на необхідності розвести поняття “тьюторська діяльність” та “діяльність тьютора”, які не є тотожними. Наголошується, що тьюторство будується на суб'єкт-суб'єктній основі, для якої характерні такі процесуальні дії, як співпраця та взаємодія обох суб'єктів діяльності – тьютора та тьюторанта. Висловлено думку про те, що не варто зводити тьюторство лише до діяльності тьютора у вигляді тьюторського супроводу, адже тьюторство є значно ширшим поняттям. Автором пропонується таке бачення співвідношення зазначених вище пар: ідентичними поняттями за суттю і змістом є тьюторство і тьюторська діяльність; у поняттях “тьюторська система” і “тьюторство”, “тьюторство” і “тьюторський супровід” перші виступають як більш широкі й об'ємні, ніж “тьюторство” і “тьюторський супровід”, які можна вважати складниками перших.

Ключові слова: *тьюторська система, тьюторство, тьюторська діяльність, тьюторський супровід, співвідношення.*

Проблема тьюторства в системі вітчизняної освіти останнім часом стає все більш не тільки актуальною, а й значною мірою починає набувати великого практичного значення. Про це свідчать багаточисленні приклади застосування тьюторських технологій у деяких освітніх установах країни, діяльність окремих тьюторів-ентузіастів, перші кроки з підготовки у вищих педагогічних кадрів до роботи з учнями або студентами з використанням методик і рекомендацій тьюторства.

Разом із цим спостерігається помітний інтерес із боку багатьох науковців освітньої галузі, просто педагогів-практиків до розроблення теоретичних основ цього явища, у результаті чого ми маємо достатньо досліджень і наукових праць із проблем тьюторства, статей, методичних розробок і посібників, де автори розглядають окремі категорії та поняття, які у цьому процесі застосовуються, дають їм певні тлумачення, визначення, розкривають зміст, указують роль і місце в ньому.